

.....
Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

.....
Po pošti stane mesečno
3 K 20 v
Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.
Telefon 3/Vl.
.....

Letnik 2.

Maribor, četrtek 13. februarja 1919.

Štev. 36.

**Slovenci! Slovenke! Go-
vorite povsod samo slovenski!**

Demarkacijska črta na Šta- jerskem.

Včeraj ob 8. zjutraj se je zopet pričela konferenca radi določitve demarkacijske črte. Nadaljevala se je tudi popoldne. Kolikor je dosedaj določeno, bo šla naša demarkacijska črta na levem bregu Mure, tako da spadajo slovenske vasi onstran Mure v naše ozemlje. 3 km severno in severno-zahodno od Radgone je še naše ozemlje. Pri Obrajni gre črta na desno (slovensko) stran Mure in spadajo Apače v nevtralni pas. Dalje gre črta ob Muri do Cmureka; most v Cmureku je naša last, trg sam pa v nevtralnem pasu. Nad Cmurekom prekorači črta zopet Muro, se bliža železniški progi in jo pred Biljem prekorači in gre potem v sredini med Špiljem in Arnovžem čez hrib Ebič v zahodni smeri proti Lučanam. Spodnji del Lučan je v naši demarkacijski črti, severni del pa v nevtralnem pasu. Od Lučan gre črta dalje proti Kapli.

Od Kaple gre črta severno od Remšnika čez Radl, severno od Sv. Pankraca, Št. Lovrenca, Št. Jerneja in Sobote.

Na 7—8 km široko severno od naše črte je nevtralna cona. Nemška demarkacijska črta gre približno čez Straden, Brunnsee, Lipnica, Ivnik, Eibiswald.

V nevtralni coni so torej Gomilica, Arvež, Ernovž, Straže (Strass) in del mesta Cmurek. Cmurek pa smemo v slučaju potrebe tudi mi zasesti. V nevtralnem ozemlju ne sme biti nemškega vojaštva, ampak samo orožništvo.

Železnica Špilje-Radgona teče večinoma po nevtralnem pasu, deloma po našem ozemlju. Nemška demarkacijska

črta leži 7 do 8 km severno od naše, tako da je nemška demarkacijska črta v hribih nad lipniškim poljem. Obrajna, Purklja, Cmurek, Strass, Arnovž leže v nevtralnem pasu.

Železnico Špilje-Radgono bodo spremljevali jugoslovanski vojaki, varnostno stražo v nevtralnem pasu pa nemško-avstrijski orožniki.

Političen pregled.

Sklep jugoslov. soc. dem. stranke. Z ozirom na politični položaj zahteva jugoslovanska socialno-demokratska stranka, da se takoj skliče državno veče in deželni zbor. Nujnost je utemeljena v razmerah in bodočnosti te nove države. V Ljubljani, 11. februarja 1919. Izvrševalni odbor.

Srbija ali Jugoslavija? Glasom čehoslovaškega tiskovnega urada poroča pariški »Echo de Paris«, da je v zadnji plenarni seji, ko je generalni tajnik pariške konference Dutasta izustil ime »Srbija«, Pašić zaklical: »Ujedinjeno kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev!« S to diskretno popravo je stari minister protestiral proti počasnosti petih velesil, s katero se pomišljajo priznati ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno samo kraljevino. Potem vprašuje list: »Zakaj in čemu ta počasnost?«

Nemška Avstrija proti žigosanju bankovcev. Čehoslov. tisk. urad poroča: Na borzi govore, da bo nemško-avstrijska vlada odredila vse potrebno proti žigosanju bankovcev na čehoslovaškem ozemlju. V bančnih krogih se razmotriva predlog, naj bi se uvedla registrska pristojbina, kakršna je uvedena v Čehoslovaški republiki. Ta pristojbina naj bi bila za spoznanje večja od čehoslovaške. Danes se je sestal državni svet in je razpravljal o žigosanju bankovcev ter izjavil, da je žigosanje v Čehoslovaški republiki kakor tudi v Jugoslaviji iz gospodarskih razlogov za Nemško Avstrijo opasno. Nemško-avstrijska država mora skleniti protiodredbe in ravno tako skleniti označenje svojih bankovcev. Domneva se, da je v posameznih državah v prometu tole število bankovcev: V Jugoslaviji za pet milijard, v Čehoslovaški republiki za dvanaest milijard, na Ogrskem za osem milijard, na Erdeljskem za eno milijardo, na Poljskem in v Galiciji za eno milijardo, v Nemčiji za eno milijardo, v Švici in na Nizozemskem za eno milijardo in v Nemški Avstriji za osem milijard kron. Baje se je dosegel med Nemško Avstrijo in Ogrsko spo-

razum v svrhu skupne zavrnitve čehoslovaških izpadov.

Ebert — predsednik nemške republike. Nemška narodna skupščina je danes izvolila državnega predsednika. Oddanih je bilo 379 glasov. Od teh je bilo 51 neveljavnih. Za Eberta je bilo oddanih 277 glasov, za grofa Posadowskega 49, za Scheidemanna 1 in za Erzbergerja 1 glas. Za državnega predsednika je torej izvoljen Fritz Ebert, socijaldemokrat.

Delavske demonstracije v Bukarešti. 10. februarja so se ponovile demonstracije delavstva. Njih značaj je bil revolucionaren. Ko je množica demonstrantov pridrla ravno v ulico Viktoria, se je slučajno mimo pripeljal kralj. Demonstrantje so avtomobil obsipali s kamenjem in upili: »Dol s pohotnežem, žive! revolucija! Žive! osvobodilna sila proletarijata!« Šele vojaštvu, ki je prišlo na pomoč, se je posrečilo napraviti red in mir.

Mariborske novice.

Od moštva, zajetega od nemških tolp pri Radgoni, so se vrnili k slovenskemu dragonskemu polku v Mariboru: Stražmojster Peršič, desetnik Okroglič in dragonec Hedl. Ujetega dragonca Perko so roparske tolpe ubile.

Nečloveško ravnanje Nemcev s Srbi. Dne 5. t. m. rano v jutro je prišel v Gradec (glavni kolodvor) posebni vlak iz Bavarske z okoli 2000 srbskimi vojnimi ujetniki. Vlak bi moral iti naprej preko Špilja, Maribora in Zidnegamostu čez Hrvatsko v Srbijo. Ker se je graška deželna vlada bala, da bi se mogli ti ujetniki pridružiti jugoslovanskim četam na bojni črti Špilje-Radgona, jih je pridržala za en cel dan na graškem kolodvoru, kjer so morali Srbi pri občutnem mrazu in brez hrane čakati v nezakurjenih železniških vozovih. Šele na posredovanje jugoslovanskega zastopništva, se je odločila graška vlada, da se je smel transport preko državnega kolodvora Fehring odpeljati. Kaj poreče ententa k takemu nečloveškemu ravnanju z njenimi četami?

Iz madžarskega ujetništva utekli. Gimnazijec Godina, (ki je obiskoval ljubljansko gimnazijo) rodом prekmurski Slovenec iz Bistrice, katerega so Madžari ob priliki ponesrečenega Jurišičevega vpada v Prekmurje ujeli in ga potem vlačili celih 5 tednov po madžarskih ječah, se je te dni srečno vrnil v Maribor. Z njim vred so utekli tudi stotnik Rakuša, nadporočnik Osterc in več drugih tovarišev. Napravili so dolgo pot čez Pinkopolje, Grader, Lipnico, Špilje v Maribor. Trpeli so na Madžarskem nepopisne muke. Madžari so jih neusmiljeno topli ter jih pustili zmružovati in stradati.

Pomanjkanje pismonoš. (Dopis). Iz tega, da dobivam v Bismarckovi ulici pošto šele proti poldnevju ali pa šele popoldne, ali pa sploh nič, sklepam, da primanjkuje pismonoš. Mi limo torj, da naj postro ravnateljstvo ob brezposelnosti, ki vlada tudi med nami, nastavi nekaj nekih ljudi za pismonoše.

Drugače! Včeraj smo opazili, da je izginila iz lista beseda »drugače«. Drugje lahko rečeš, a bog nedaj »drugače«. To je huda, strašna beseda. Skoro neumljivo nam je, na kakšen način je izginila beseda drugače. To uganko stavimo našim bralcem, da si jo za zabavo rešijo.

Cene platnu so v Zagrebu znatno padle. Dočim je stalo domače platno še pred tednom dni 32 K meter, so ga prodajali te dne po 20 K meter.

Polkovnik Pribičević gre v pokoj. Povodom vesti, da namerava polkovnik Pribičević stopiti v pokoj in se posvetiti političnemu delu med jugoslovanskim kmetiskim ljudstvom, se je obrnil sotrudnik Novinarskega oddelka do gospoda polkovnika samega, ki mu je izjavil, da je vest resnična. Iz tega je razvidno, da se hoče posvetiti popolnoma politiki.

Sneg v Srbiji. V Srbiji je padlo toliko snega, da je promet popolnoma zastal. Mnogo avtomobilov je ostalo v snegu.

Tobak je tukaj. Včeraj sem videl, da so vozili cele vozove tobaka. Radovedni smo, če dobimo tudi mi kaj.

Konzumno društvo železničarjev prodaja nam železničarjem neko zmes, katero imenujejo moko, iz katere pa ni mogoče spečiti kruha. Prosimo merodajne oblasti, da se usmislijo nas revežev, ki moramo težko delati in nimamo niti košček poštene kruha.

Ujeti železničarji. Nemške tolpe so pri svojem napadu dne 4. febr. v Purkli ujele nekaj železničarjev pri vlakcu, ki odide iz Maribora ob 1. popoldne. Med Višnjo in Purklo je bil tir razdrt, a vlak je srečno zdrknil preko razdrtega tira. V Purkli so ti nemški roparji odgnali vso vlakospremno osobje in sicer vlakovodja, strojevodja, kurjača in 3 konduktarje. 7. febr. so se vrnili 3 konduktarji v Maribor in so pripovedovali, da so jih Nemci tirali do Feldbach, kjer jih je neki major izpustil. Od tam so se čez Gradec vrnili v Maribor. Vlakovodja, strojevodja in kurjač se še do sedaj niso vrnili in ni o njih osodi nič znanega. G. generalu Maistru se je o tem poročalo in je za izpust ujetih interveniral pri glavarju Kaanu, ki je obljubil, da bo vse ukrenil, da se ujeti vrnejo.

Žigovanje bankovcev na Čehoslovskem. Čehosl. tisk. urad poroča po informacijah »Večera«, da se obistinuje vest o žigovanju bankovcev. Veščaki trdijo, da bo končano žigovanje denarja tekom enega tedna. Med tem časom se bo odredil zapor mej in določil moratorij. Ker bo žigovanje bankovcev najbrže dolgo časa trajalo, dobi vsak vložnik za žigovan bankovec samo polovico denarja, za drugo polovico pa kreditno potrdilo. Če bo pa denarja zmanjkalo, vrne država lastniku drugo polovico.

Svinjsko in telečje meso se prodaja dne 15. in 16. februarja 1919 v mesnici Franca Hohnjec. Franc. Jožefova cesta 15, po maksimalnih cenah.

Predrzen cestni rop. Na delavniški cesti pri koroškem kolodvoru sta sinoči dva vojaka napadla nekega civilista in zahtevala denar od njega. Eden vojakov je napadenemu grozil z bajonetom, drugi mu je naglo posegel v žep suknje in mu iz nje vzel denarnico, v kateri je bilo okrog 22.000 K denarja ter pobotnica za 10.000 K za prodano živino. Oropani je Hans Traunig, baje adjunkt južne železnice.

Prvi mariborski bioskop. Do 14. februarja se uprizori velika senzacijska drama v treh dejanjih »Zeleni strup« in ameriška burka v enem dejanju »Han, mojster vseh detektivov«.

Razne novice.

Bivši cesar Karel gre v — Italijo. List »Italia nuova« prinaša vest, da se misli preseliti bivši cesar Karel v — Italijo, kjer se bo nastanil v Luccu. Bivša cesarica Zita je baje že večkrat želela, da se preseli v Toscano, a je bilo dosedaj to nemogoče; sedaj se ji je izpolnila ta želja vsled nevzdržnosti dunajskega dvora. Še pred sklepom miru bi prišla tedaj bivša cesarska družina v Italijo.

Počasnost transporta. Listi pripovedujejo to-le šalo: »Kaj? Ti si prodal dvajset volov, pa spravljaš v vagone dvajset telet? ...« — »E, seveda; predno pridejo na mesto — postanejo že volci!«

Trinajsti mesec. Neka francoska akademija se bavi z obnovo koledarja in namerava dodati še trinajsti mesec. Ta načrt je baje silno razveselil uradnike in vse, ki so mesečno plačani. No, pomislite, kaj pa bo s praznovrnimi ljudmi, ki se boje številke 13! Oni bodo prisiljeni, da prespijo celi trinajsti mesec.

Sanje. Popolnoma brez sanj ni človek niti v naiglobokejšem spanju ne, a v teh sanjah se človek nič ne spominja. Če pa sanja navadno, se človek spominja vse do popolnega prebujenja. Kaj pa je to, sanje? Niso si vsi edini v tem. Ponajveč je to mešanje onega, kar smo čez dan doživeli, kvasi, ki napolnjuje naše misli in želje spomini iz mladosti itd. Ljudje z bolnimi živci ali bolnim želodcem sanjajo zelo mnogo in težko. Tudi če se spi na levi strani, če se pije kavo, čaj, alkohol, povzroči močne sanje. Če se v sanjah govori, ni to noben pojav bolezni, ampak je to samo zelo živahno sanjanje.

„Siromaki“ so državo sleparili. Nadvojvoda Karol Štefan — tako piše »Arbeiter-Zeitung« — ki je stanoval v Saybuschu in se je čutil že na pol kot poljski kralj, je imel hčerko Eleonoro, ki se je poročila s pl. Klotzom. Ko pa se je poročila, se je morala odreči vsem nadvojvodskim pravicam. Nadvojvodi in nadvojvodinje pa so imeli tudi posebno pravico, da jim ni bilo treba frankirati pisem in sploh nobenih pošiljatev ne. To prednost pa niso imeli samo vsi, ampak tudi tisti, ki so pisma pošiljali. Med vojno je živel pl. Klotz v Pulju, njegova soproga pa na Dunaju ali v Badnu. Dan za dnevom sta si pisala priporočena pisma, ne da bi plačala poštnino. To pa se je zgodilo na ta način: Klotz je zapisal na naslov: »Nadvojvodinja Marija Terezija«, ki je njegova tašča in njegova žena se je podpisala kot odposiljateljica »Nadvojvodinja Marija Terezija«, četudi njena mati pogosto ni bila doma. Na ta način so sleparili, a so prihranili — znamke. Če pa je hotela pri nas uboga ženica pisati sinu v bolnišnico v zaledju, je morala plačevati znamke na pisma.

Kaj bi zahtevala Nemčija od Francije, ko bi bila ona zmagala. Bivši nemški poslanik v Washingtonu gl. of Bernstorff je leta 1914 označil pogoje premirja, katere bi Nemčija v slučaju zmage narekovala Franciji. Ti pogoji so bili nastopni: 1. odstop vseh francoskih kolonij; 2. odstop pokrajin severne Francoske; 3. odškodnina 10 milijard; 4. odprava carine za uvažano nemško blago v Franciji za dobo 25 let. Nemčija si pridrži pravico, razveljaviti tarife za uvoz francoskih proizvodov v Nemčijo; 5. Francija ze odpove za dobo 25 let obvezni vojaški službi; 6. vse francoske trdnjave se porušijo; 7. Francija izroči Nemčiji tri milijone pušk, 2000 topov in 40.000 konj; 8. nemški patenti v Franciji se štijo s posebnimi z. koni; 9. Francija se mora odpovedati zvezi z Rusijo in z Angleško; 10. pač pa mora Francija za dobo 25 let stopiti z Nemčijo v zvezo.

Smrt ruskega carja. Vojni ujetnik, ki je prišel iz Rusije, piše v »Arbeiter-Zeitung« sledeče o smrti eksarja. Da bi ponovne oprostivene poizkuse protirevolucionarjev ovirali, so odvedli bivšega carja iz Tobolskega v Jekaterinoslav, kjer je bil interniran v sijajno opremljeni vili nekega velekapitalista. Njegova rod-bina je ostala v Tobolskem, ker so se bali novih poizkusov za osvoboditev. Našli so neki spis, ki je dokazoval, da je bila tudi bivša carica v ozkih stikih s carjevo oprostivijo in da ima veliko svoto denarja za podkupljenje straže. V prvem tednu julija niso več dvomili, da ne bodo več držali sovjetske čete mesta. Vsled uspešnega prodiranja češko-slovaških čet v Uralu, se jim je posrečilo prevažanje čet po zahodno-uralski železnici in pretilo je boljše-vikom, da bodo, ne samo od Sibirije in pogorja Ural odrezani, marveč tudi od Petrograda in Moskve. Spoznali so, da so sovjetske čete za odpor preslabe. Sovjet je hotel carja odvesti iz mesta v drug varen kraj, da bi imel za vsak slučaj talca. To je bilo velike važnosti, ker je nastajala nevarnost, da pride car svojim prijateljem v roke. Vsled tega so zahtevali socialni revolucionarji, menjševiki in anarhisti centralnega sovjeta, da se postavi eks-carja pred sodni dvor k obsodbi, češ, ker so z obsodbo že dovolj dolgo čakali. V soboto 13. julija 1918 leta se je sklenilo na skupščini sovjeta, da se postavi eks-carja pred sodišče, da se izvrši obsodba in nato takoj izvrši. Še isti dan se je sestel sodni dvor, dvignil proti njemu obtožbo zaradi narodovega in državnega izdajstva in umorov ruskih državljanih ter je bil soglasno obsojen na smrt. Obsodba je bila izvršena ob 4. uri zjutraj. Ustrelili so eks-carja v kleti vile, nato so pa odpeljali truplo v avtomobilu; kam, vedo sami člani revolucionarnega sodišča. Vse drugo, kar poročajo drugi listi in uradi je neresnično. Tudi kar navidezni diplomat poroča v »Wiener Presse« je isto kar se je v mestu govorilo že veliko pred izvršitvijo obsodbe. Gospod ni imel nikakoršna potrdila od sovjeta; tu je bilo nenavadno težko, kaj izvedeti o stanju ujetnika, ker se tudi v krogih ruskih strank ni ničesar govorilo o tem. Kar pa poročajo listi o slabem ravnanju z eks-carico in njenimi hčerami je popolnoma izmišljeno. (Iz »Napreja«.)

Najnovejše.

Pogajanja za demarkacijske črte so se danes morala zopet začeti, kljub temu, da so že bila sinoči zaključena, ker je prišel glavar Kaan z novimi zahtevami, ki lahko razbijejo vsa dosedanja pogajanja. Kaana so bržkone Nemci zopet obdelavali čez noč, da stavi nove zahteve.

Karbid prve vrste v vsaki množini ter dobro pralno milo v malih koskih se dobiva po nizki ceni pri tvrdki Felber, Dravska ulica 11. 5—2

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl
Maribor, glavni trg 22

priporoča vsakovrstne razglednice, papir, knjige z povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.